

Az európai szociálispartner-szervezetek reprezentativitása: Fafeldolgozó ágazat

Összefoglaló

Bevezetés

A tanulmány célja, hogy biztosítsa a szükséges információkat a fafeldolgozás ágazatában folyó szociális párbeszéd ösztönzéséhez. Az Eurofound reprezentativitást vizsgáló tanulmányorozatával arra törekszik, hogy megkeresse a megfelelő országos és szupranacionális szociálispartner-szervezeteket a kiválasztott ágazatokban működő munkaügyi kapcsolatok terén. A fenti célok érdekében a tanulmány a fafeldolgozó ágazat érintett nemzeti szociálispartner-szervezeteit egy felülről lefelé haladó (az európai tagszervezetek tagjainak felsorolása) és egy letről felfelé építkező módszerrel keresi meg, az Eurofound európai kapcsolattartói hálózata segítségével. Egy ágazathoz kötődő országos szervezet abban az esetben szerepel a tanulmányban, ha: vagy rendszeresen részt vesz az ágazati vonatkozású kollektív tárgyalásokban; és/vagy tagja egy olyan ágazati európai vállalkozói vagy munkavállalói szövetségnek, amely szerepel az EUMSZ 154. cikke szerinti konzultációban érintett európai szociálispartner-szervezetekről összeállított bizottsági listán és/vagy részt vesz az ágazati szintű európai szociális párbeszédben.

Az ágazat meghatározása

Ebben a tanulmányban a fafeldolgozó ágazatot az „uniós gazdasági tevékenységek egységes ágazati osztályozási rendszere” (NACE) szerint definiáljuk annak érdekében, hogy a megállapítások az egyes országok között összehasonlíthatók legyenek. A fafeldolgozás definíció szerint konkrétan a NACE (Rev. 2) 16-ot foglalja magában. Ez alá a következő tevékenységek tartoznak:

- 16.1 Fűrészárugyártás;
- 16.2 Fa-, parafatermék, fonottáru gyártása.

Gazdasági háttér

A 2014-re vonatkozó európai munkaerő-felmérés (EU-LFS) azt jelezte, hogy az uniós tagállamok fafeldolgozó ágazata összességében 1,5 milliónál kevesebb

munkavállalót foglalkoztat, akik 83%-ban férfiak. Az iparág legtöbb munkavállalója 10-nél kevesebb főt foglalkoztató kisvállalkozásoknál dolgozik teljes munkaidős alkalmazottként. Az ágazat hanyatlóban van, részben a faárúk iránti kereslet folyamatos csökkenése, részben pedig a beruházások alacsony szintje, a magas költségek és a behozatalokból eredő verseny miatt. A gazdasági válság szintén hatással volt az ágazatra, így a foglalkoztatás szintje 2008 óta visszaesett.

Nemzeti szintű érdekképviselő

Szakszervezetek

Az uniós tagállamok több mint felében a pluralista szervezeti rendszerek dominálnak a fafeldolgozó ágazatban. A 27 európai tagállamban (Máltán nincs ágazati szakszervezet) összesen 62 ágazati szakszervezetet sikerült azonosítani. 11 országból csak egy ágazati szakszervezetet jeleztek, öt országban két szakszervezetet, öt országban hármat, hat országban pedig négy vagy több ágazati szakszervezetet jegyeztek fel, tehát nagy a széttagoltság.

Ami a szakszervezetek szervezettségét illeti, az ágazati szervezettségi ráták a 62-ből csak 27 esetben állnak rendelkezésre. Bár az egyes országokat és szakszervezeteket tekintve nagy különbségek vannak, a statisztikai adatok azt mutatják, hogy az információval rendelkező szakszervezetek több mint fele alacsony vagy nagyon alacsony (kevesebb mint 10%-os) ágazati szervezettséget jegyzett fel.

Munkáltatói szervezetek

A munkáltatói oldalon a 25 európai tagállamban (Bulgária, Málta és Lengyelország egy ágazati munkáltatói szervezetet sem jelentett be) 50 ágazati munkáltatói szervezetet sikerült azonosítani. Tíz országban csak egy munkáltatói szervezetet jegyeztek fel, kilenc országban kettőt, négy országban hármat, két országban pedig négy vagy több szervezetet.

Ami a munkáltatói szervezetek szervezettségét illeti, az ágazati szervezettség alacsony, a vállalkozásokat tekintve csak egy szervezet mutatott 50%-ot meghaladó ágazati területi szervezettséget. Amikor a szervezettség mindkét fajtájáról rendelkezésre állt az információ (28 eset), a vállalkozások ágazati területi szervezettsége jellemzően alacsonyabb volt, mint az alkalmazottak szervezettsége. Ez a 28 esetből 21-re igaz, és azt jelezheti, hogy a nagyobb vállalkozásokban valamivel nagyobb a hajlandóság a szerveződésre, mint a kisebb társaikban.

Kollektív tárgyalások

Az adatokkal rendelkező 20 ország közül tízből jelezték a kollektív tárgyalások lefedettségének magas, 80%-ot meghaladó arányát; három országban 50–70% között volt a kollektív tárgyalások lefedettség aránya; öt országból pedig nagyon alacsony, 15% alatti lefedettség arányt jelentettek. Észtországban és Máltán egyáltalán nincs ágazati kollektív tárgyalás. A kollektív tárgyalások magas lefedettség arányát megmagyarázó tényezők közül a legerőteljesebb a több munkáltató részvételével zajló tárgyalások túlsúlya volt. A legalacsonyabb lefedettség arányokat hasonlóképpen az egyetlen munkáltató részvételével tartott kollektív tárgyalások dominanciája magyarázta.

Európai szintű érdekképviselet

Az EFBWW-nek 34 közvetlen tagszervezete van a vizsgált országokban, és közülük 31 vesz részt ágazati kollektív tárgyalásban.

A CEI-Bois-nak 16 országban 19 ágazati tagszervezete van, és közülük 16 érintett az ágazati kollektív tárgyalásban.

A reprezentativitás kritériumai

A közleményhez (COM(98) 322 végleges) mellékelt bizottsági határozat szerint a konzultációra jogosult szervezeteknek a következő feltételeknek kell megfelelniük:

a) konkrét ágazathoz vagy szakmához tartoznak és európai szinten is szervezettek; b) olyan szervezetekből állnak, amelyek maguk is integrált és elismert részei a tagállamok szociális partneri struktúráinak és jogosultak megállapodások tárgyalására, és amelyek több tagállamban reprezentatívak; c) rendelkeznek azokkal a megfelelő struktúrákkal, amelyek lehetővé teszik hatékony részvételüket a konzultációs eljárásban.

Az európai szintű reprezentativitás harmadik kritériuma azt jelenti, hogy a szervezetek képesek a tagjaik nevében tárgyalásokat folytatni és „szerződéses kapcsolatokba, így megállapodásokba” (az EUMSZ 155. cikke) bocsátkozni, azaz hogy elkötelezhetik magukat és az országos tagszervezeteiket.

Az EFBWW és a CEI-Bois ezt a kérdést „A szociális párbeszédben való részvételről szóló egyetértési megállapodásban” (1994. június 17.) szabályozta. A megállapodás 2. cikke szerint „mindkét fél abból a feltételezésből indul ki, hogy a tagszervezeteik a nyilvános felhasználás előtt jóvá fogják hagyni a végleges és/vagy kötelező nyilatkozatokat”.

Az EFBWW-nek és a CEI-Bois-nak ennek megfelelően eseti mandátuma van arra, hogy a tagjai nevében tárgyaljon, de a kötelező erejű megállapodások megkötése előtt konzultálniuk kell a tagszervezeteikkel.

Más európai szintű szervezetek

A tanulmányban szereplő országos szakszervezetek vizsgálata azt mutatja, hogy csak egy olyan európai szervezet van az itt említettek között, amely legalább három országra kiterjed: a hat országot lefedő IndustriAll Európai Szakszervezet (IndustriAll). E szervezet jelenléte jól tükrözi, hogy sok szakszervezet esetében átfedés van a területek között, mivel ez a szervezet nem állítja magáról, hogy a feldolgozó ágazathoz tartozó szakszervezeteket célozza meg.

Az országos munkáltatói/vállalkozói szövetségek tagságának hasonló felülvizsgálatából kitűnik, hogy némelyiküknek más, a CEI-Bois-tól eltérő európai szövetségeik vannak: az Európai Falemezgyártók Szövetsége (EPF), az Európai Bútorgyártók Szövetsége (UEA) és az Európai Bútoripari Szövetség (EFIC). A lentről felfelé haladó módszer szerint ezek az európai szervezetek három országban (EPF), négy országban (UEA), illetve hat országban (EFIC) vannak jelen. Az EPF a CEI-Bois fiókszervezete, az UEA és az EFIC pedig a feldolgozó ágazaton kívül eső bútorgyártás területén működik.

Következtetések

Az EU 28 országában működő feldolgozó ágazat fentről lefelé haladó és lentől felfelé építkező módszeren alapuló elemzése azt mutatják, hogy az ágazatban a munkavállalói oldalon az EFBWW-t, a munkáltatói oldalon pedig a CEI-Bois-t kell a munkavállalók és a munkáltatók legfontosabb uniós szintű képviselőinek tekinteni.

További információ

A „Representativeness of the European social partner organisations: Woodworking sector” (Az európai szociálispartner-szervezetek reprezentativitása: Feldolgozó ágazat) című jelentés a <http://eurofound.europa.eu/observatories/eurwork/comparative-information/representativeness-of-the-european-social-partner-organisations-woodworking-sector> weboldalon érhető el.

További információért forduljon Camilla Galli da Bino kutatási információkért felelős tisztviselőhöz az alábbi címen: gdb@eurofound.europa.eu